

בלבניפדיה מחשבה	בלבניפדיה עבודת ה'
יתקיים אי"ה כל יום ד'	יתקיים אי"ה כל יום ה'
רחי קדמון 4 חולון	רחי הרב בלוי 33 ים-ם
20:30	20:30

צורת אדם
שיעור הבא
טו' תמוז
נושא: נקב האוזן

תוכן הגיליון

נקודה מתוך הפרשה	עמוד א'
לחיות את הפרשה	עמוד א'
ליקוטים בפרשה	עמוד ב'-ג'
סוגיות במחשבה	עמוד ד-ה'
שולחן ערוך עם ביאור בלבני משכן אבנה	עמוד ו'
הלכות תפילין	
עץ חיים עם ביאור בלבני משכן אבנה	עמוד ז'
עץ חיים עם פירושים על התורה ועל העבודה	עמוד ח'

בלבני משכן אבנה

שלח ♦ תשפ"ו #452

הירשם: bilvavi231@gmail.com

רביעות ספרי הרב: 03.578.2270
ספרי אברמוביץ משלוח לרחבי העולם

נקודה מתוך הפרשה

שלח

בפרשתן (במדבר יד, י) כתיב, וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעֵדָה לְרָגוּם אֹתָם בְּאֲבָנִים וְגו', לדעת המפרשים הכוונה הייתה לרגום את יהושוע וכלב, או גם את משה ואהרן, ואפילו כלפי מעלה. אך לא מבואר מי ומי היו כָּל הָעֵדָה,

ביאור מורינו הרב שליט"א

בכורי כל ישראל הראויים לעבודה, עכ"ל. והבן שזהו גדר כל העדה, לפי עינינו ולא תואר כללי כל העדה, ועיין עוד בדבריו (שם יז, י).

ובעניין כל העדה שבקרח, כתב רבנו בחיי (במדבר יד, א) וע"ד הקבלה: וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה, כנסת ישראל שכתוב בה: (הושע יז, א) כָּל תִּשָּׂא עֵוֹן וְקָח טוֹב. ומזה לא אמר "וישאו" כל העדה. וכן רמזו חכמי האמת במדרשם באיכה רבתי: (א, כד) בָּכוּ תְּבַכֶּה בְּלִילָה, קרי ביה "בכה תְּבַכֶּה". פירוש שהוא לשון יוצא, בכה ומבכה כנסת ישראל עמה, שנאמר: וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה. ויהיה רמז הכתוב: וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה. כנסת ישראל שהיא כָּל הָעֵדָה, עכ"ל.

וכבר נתבאר ש'הָעֵדָה' נקראת כן מלשון דעת, כי כח הדעת מצרפם, כחו של משה מצרפם לעדה. ולפ"ז כל העדה, היינו כח הדעת שהופכם לעדה, והופכם לכל, והבן. ולפ"ז לי"א שבאו לרגום את משה, ביאורו; שמכח משה נעשו עדה. וזהו שדייקא כָּל הָעֵדָה באו לרגום למשה.

וכתב בשער הפסוקים (אמור) וז"ל, וורגמו אותו כל העדה, שהם הסנהדרין, והת"ח, עכ"ל. וביאורו כי בהם נגלה בעיקר כח הדעת. ובעומק, כל אחד כח הדעת שבו דייקא לרגום למשה, ועיין מ"ש חז"ל שכל אחד ואחד קינא למשה מאשתו.

כָּל הָעֵדָה הוזכר פעמים רבות בתורה, ופעם ראשונה (ויקרא ח, ג), וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהֵל אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. ולהלן (שם כד, יד) כתוב גבי מקל, הוֹצֵא אֶת הַמִּזְבֵּן אֶל מַחֲוֹץ לְמַחֲנֶה וְסָמְכוּ כָּל הַשְּׂמֵעִים אֶת יָדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל הָעֵדָה, ופרש"י (שם), וז"ל, במעמד כל העדה. מכאן ששלוחו של אדם כמותו, עכ"ל. אולם זהו בדבר מצווה, כי היה מצווה לרגמו, אולם לגבי עבירה, הרי שאין שליח לדבר עבירה.

ובפרשה דידן (במדבר יד, לו) כתיב, וְהֶאֱנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת הָאָרֶץ וַיָּשָׁבוּ וַיְלִינוּ עֲלָיו אֶת כָּל הָעֵדָה לְהוֹצִיא דָבָה עַל הָאָרֶץ, ופרש"י (שם), וז"ל, וכששבו מתור הארץ הרעימו עליו את כל העדה בהוצאת דבה אותם אנשים וימותו, עכ"ל. וכאן יתכן "כָּל הָעֵדָה" כפשוטו, או רובו ככולו. ועיין עוד רש"י (במדבר כ, א), וכן פסוק כב, ושפתי חכמים (פסוק יז).

וכן גבי קרח כתיב שהקהיל על משה ואהרן את כל העדה, והיו עמו ר'ן ראשי סנהדראות, ועיין עץ הדעת (קרח, ד"ה ויקח קרח). ובאבן עזרא כתב (ויקרא ח, ג) ואת כל העדה - ראשי השבטים והזקנים, עכ"ל. והיינו הראשים הכוללים את כולם, כי הראשים כוללים את כל הענפים.

וברמב"ן (גבי קרח במדבר טז, יט) כתב וז"ל, וטעם ויקהל עליהם קרח [את כל העדה] - את גדולי העם הנועדים תמיד אל פתח אהל מועד, או

לחיות את הפרשה

וְרֵאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מֶה הוּא וְגו' (במדבר יג, יח)

ראייה אמיתית

ראייה אמיתית היא ראיית המציאות לאמיתותה. לעומת כן, ראייה מקולקלת היא ראייה שרואה מה שרצונו רוצה שיראה, ורק מכח רצונו נראה לו שכך המציאות. וזהו מכח השוחד שבנפש. ראייה דקדושה היא מכח הארת המנורה

למעשה

עבודת האדם לזכר את עצמו, לבקש אמת כמות שהיא. ולהרגיל נפשו להסיר את נגיעותיו בכל עניין - ולו במקצת - ועי"ז הוא רואה יותר ויותר מציאות של אמת.

שֶׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים (יג ב)

יירשוהו", הם ניצלים מה' לדעתך', מהדור דעה שנגזר עליהם למות במדבר.

ההצלה של כלב ויהושע היא מכוח היציאה ממדרגת 'לדעתך'. צורת ההנהגה של 'לדעתך' היא אינה מקרית, אלא זאת הייתה התפיסה של הדור שנקרא דור דעה, וזה שורש ההבדל בין שאר המרגלים ליהושע וכלב, עשרת המרגלים חטאו כי הם דבקו במדרגת 'לדעתך', ואילו כלב ויהושע ניצלו וזכו להיכנס לארץ כי כיון שהם יצאו ממדרגת 'לדעתך'.

"שלח לך לדעתך" זה בעצם תפיסת הנהגת הדור שנקרא דור דעה, ולכן צורת השליחות של המרגלים היתה בתפיסה של ה'לדעתך'. המדרגה הזאת גופא מנעה מהם להיכנס לארץ, לפי שהפועל יוצא מזה הוא מה שהם הוציאו דיבה על הארץ, אבל המהות של השליחות והמהלך שבו היא נעשתה, 'לדעתך', זה הסתירה לארץ. הכניסה לארץ ישראל היא בבחינת יהושע, בחינת לבנה עניא דלית לה מגרמא כלום, בבחינת ארץ, זה גופא התפיסה הפנימית והמהותית של ארץ. התפיסה של 'לדעתך' היא היפך התפיסה של ארץ, ולכן בהכרח השליחות שנובעת מהתפיסה הזו לא תוליד מהלך של הסתכלות נכונה על ארץ.

הרי שעצם השליחות שלהם במדרגת "שלח לך לדעתך" מנע את כניסתם לארץ, "חיייהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשוהו" לפי שהם במדרגת 'לדעתך', זה גופא נקודת הסילוק מארץ.

(שיעור פרשת שלח תשס"ה)

כתיב (במדבר יג, ב) "שלח לך אנשים", ואמר (סדר אליהו רבה, כט), וז"ל, מדעתך, ולא מדעתי, עכ"ל. ומבואר שכל השליחות היתה לדעתו של משה - משורש דעת. ולכן שליחות זו עלולה ליפול לדעת דקלקול, ששורשה מעץ הדעת טוב ורע. אולם עבודת משה להכניס הארת דעת טוב, כמ"ש בקהילת יעקב (ערך טוב), וז"ל, שלח לך, לדעתך, שענין שליחת המרגלים שיכניסו בה (בא"י) מח הדעת, וזהו לדעתך דייקא, דמשה היה בחינת הדעת, עכ"ל, עיי"ש. (ועיין עוד בפרשתנו: תולדות יעקב יוסף (אות א'), עטרת ישועה, אמרי מנחם, בית אהרון, אורח לחיים, אהבת שלום, ועוד). אולם כמ"ש ר' יוסף בכור שור (פסוק לג), וז"ל, לדעתך, ולא לדעתם, והמרגלים נטלו לדעתם, עכ"ל. והיינו שדעת משה דעת טוב, והם נטו לדעתם ונפלו לדעת רע. ונמצא שיש כאן ג' דעות: א. דעת הקב"ה, וזהו דעת הגנוזה בעץ החיים. ב. דעת משה, והוא דעת טוב. ג. דעת המרגלים, שנפלו לדעת רע.

ועיין כלי יקר (פסוק ב) שפירש שלדעת הקב"ה היה לו לשלוח נשים כמ"ש חז"ל (ילק"ש פנחס תשעג, כז) האנשים היו

כתב רש"י "שלח לך לדעתך, אני איני מצווה לך אם תרצה שלח וכו', אני אמרתי להם שהיא טובה וכו', חיייהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשוהו". התורה מורה לאדם מה לעשות, תורה מלשון הוראה, במהלך של המרגלים לא התגלתה בחינת הוראה, "אני איני מצווה לך", יש כאן גילוי של דבר שאין בו הוראה, אלא עשה מה שבדעתך, הדבר תלוי לא בהוראה אלא בדעתו של משה.

הקב"ה נתן לאדם תורה ומצוות, והאדם בוחר האם לקיים את התורה ואת המצוות או ח"ו להיפך. א"כ הבחירה היא במקום ההוראה, יש לאדם הוראה לקיים את התורה והמצוות, ובזה גופא יש לו בחירה האם לקיים את ההוראה הזו או לא. כשכתוב כאן "שלח לך לדעתך, אני איני מצווה לך, אם תרצה שלח", הבחירה כאן היא 'לדעתך', אין הוראה האם לשלוח מרגלים, הקב"ה נותן לו מקום שהדבר נתלה בדעתו של משה לבחור מה לעשות.

בשביל להבין את עומק הדברים צריך להתבונן בחטא המרגלים. שנים עשר מרגלים היו, כנגד שנים עשר שבטי י-ה, עשרה מתוכם חטאו בחטא המרגלים, ורק יהושע וכלב לא חטאו. יהושע היה משבט אפרים וכלב משבט יהודה, אלו שני השורשים של המשיחים, משיח בן יוסף לפי רוב הדעות שורשו מאפרים, ומשיח בן דוד משבט יהודה. שורש הגאולה נמצא באותה נקודה שלא היה בה את חטא המרגלים, שזה התגלה בצורה של שני המרגלים שלא היו שותפים לחטא, יהושע וכלב, הם שורש של שני המשיחים של שני השבטים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. השליחות היא בחינת חכמה, כמו שכותב בעל הטורים "שלח לך מרגלים" סופי תיבות "חכם". שורש השליחות היא בחינה של חכמה, בחינה של דעת, השליחות הזאת הייתה במהלך של חכמה בינה ודעת, "שלח לך לדעתך", זה היה המהלך של השליחות שנתלה בדעתו של משה רבינו. אבל בעומק, השליחות של מרגלים היה גנוזים בה שתי צדדים, כמו שאנו רואים לבסוף שהמרגלים נחלקו לשני חלקים, עשרה שבטים לחוד ושני השבטים לחוד. בשליחות המרגלים היו שני גילויים, גילוי אחד הוא "חיייהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשוהו", ומאידך יש כאן גילוי של כלב ויהושע שהם סוד הגאולה בעצם.

יהושע ניצל מכל הדור דעה, הוא לא היה בכלל הקללה של דור דעה שנגזר עליהם למות במדבר, יהושע כן זכה להיכנס לארץ בראש הנכנסים. יהושע נתעלה מדעתם של דור דעה ולכן היה לו הצלה מהקללה שנגזרה עליהם, מעין ההצלה במבול שהתיבה נתעלתה למעלה מראשי ההרים ושם היה לה מקום הצלה, בכלב ויהושע מתגלה "כי הם

לפני אותיות ענבים, סמאל, עכ"ל. ואז נפלו לעץ הדעת רע. ועיין פנים יפות (פסוק כד). וחתם סופר (במדבר יא, ג), ובבחינה זו כתיב, "אשכול מרורות למו", א - שכול, לשון מות, שסמאל ל שרו של עשו, הוא מלאך המות.

אולם אם היו לוקחים הענבים כראוי, אזי היו נדבקים בשלמות כמ"ש בכלי יקר (שם), וז"ל, ועל צד הרמז אמר, שישראל נמשלו לענבים, כמ"ש (הושע, ט, י) "כענבים במדבר מצאתי ישראל". ובמדרש (ילקוט ש וישב, מ, קמו, עיי"ש), אמרו, "הבשילו אשכולותיה ענבים", הגיע זמנם של ישראל להיות נגאלין, ע"ז אמר כאן "והימים ימי ביכורי ענבים", הגיע זמנם של ישראל להיכנס לארץ, כי כבר נתברכו ונתבשלו ונגמר כל שלמותם ע"י התורה שקיבלו, עכ"ל. ועיין בכתביו בפנקסו של הג"ר מרדכי אפרים (שלה, ד"ה וראיתם - נקודה מתוך הפרשה פרשת שלה, תשפ"ה)

וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן (יג ב)

במדבר יג ב, מקום הדעת דקלקול חל במקום הראש ב"ש בה עץ, משורש הקלקול של עץ הדעת. וכיון שאין חיבור של חיבוק לארץ בצד התיקון, החיבור לארץ הוא בצד הקלקול שמתגלה במוות, כאשר האדם מת הוא מחבק את מציאות הארץ. זה מה שנאמר בחטא המרגלים, שהם הופכים להיות פגרים ונופלים ממדרגת הארץ.

כאשר המרגלים באים לאר"י נאמר "היש בהם עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ" (במדבר יג ב), כאשר אדם נושא פירות, הוא נושא אותם בידיו או על כתיפיו, אם הם חביבים עליו הוא נושא אותם באופן של חיבוק, וזו המדרגה שהייתה צריכה להתגלות במרגלים, "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ", כאשר מתחזקים ולוקחים מפרי הארץ עומק הדבר הוא שמחבקים את אר"י ומתחברים אליה.

נחמד, החיבור לארץ במדרגת רגלים זו המדרגה התחתונה, המדרגה העליונה זה החיבור במדרגת נשיקה, "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו", זה המדרגה העליונה של חיבור לארץ בכלל, ובפרט לאר"י שהיא הארץ הקדושה. המדרגה האמצעית היא מדרגת החיבוק, ואם לא מחבקים את הדבר באופן הנכון אז נופלים למציאות של מוות.

במרגלים היה את כל שלושת החלקים דקלקול, כנגד החלק התחתון המרגלים הרי נקראו מרגלים מלשון רגליים. (ובעומק הם לא נקראים 'רגליים' אלא 'מרגלים', בחינת האמצע לרגלים, זה השורש שהרגלים מתחילים מהטבור מנקודת האמצע, כמו שאומרת הגמ' על טבריה שנמצאת בטבורו של עולם, כמו"כ מבואר בד' רבותינו שנקודת האמצע של האדם היא נקראת טבורו ושם תחילת הרגלים, וא"כ המרגלים שורשם ג"כ בנקודת האמצע.)
זה הגילוי של המדרגה התחתונה דקלקול במרגלים.
(בלבביפדיה מחשבה ערך אמן)

שונאים את הארץ ואמרו "ניתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר יד, ד), והנשים היו מחבבות הארץ ואמרו "תנה לנו אחוזה" (שם כז, ד), עיי"ש.

והנה בחטא עץ הדעת, האישה שורש החטא, שאכלה תחילה ונתנה אף לבעלה - אדה"ר. אולם הכא, נתקן כח הנשים, שמכח נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, וכן לא חטאו בעגל, וכן חיבבו את ארץ ישראל. וכמו שהיציאה ממצרים היה בזכותן, כן היה ראוי שהן יהיו תחילת הכניסה לארץ ע"י מרגלים, ונדוע שמדרגת אישה היא מדרגת ארץ.

וזש"כ "והימים ימי ביכורי ענבים" (פסוק ב), והיינו שורש הענבים הראשונים בעולם, וזהו "ביכורי" ענבים דייקא, והיינו שבענבים אלו התנוצצו הענבים הראשונים, למ"ד עץ הדעת גפן היה, שאז היה פיתוי הס"מ ונפלו אדה"ר וחוה. ורמז לכך ר"ש מאוסטרופולי (הובא בחומת אנך על הפסוק שם) וז"ל,

יש ג' אופנים בחיבור של האדם לארץ, החיבור התחתון הוא בבחינת רגליו של האדם שעומדים על הארץ, זהו גדר חיבור האדם למדרגת הארץ במקום רגליו המתחברים לארץ, זהו הצד התחתון של חיבור של האדם למקומו. הצד האמצעי, שעובדים את הארץ עם גופם, ובעיקר ע"י ידיים, שהוא מקום החיבוק. הצד העליון הוא חיבור במדרגת נישוק, כמו שאומרת הגמ' ר' אבא מנשק כפי דעכו" (כתובות קיב, ב), שנאמר "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו" (תהילים קב טו), כלומר כאשר ר' אבא עלה לאר"י הוא התחבר לארץ לא רק במדרגת רגליים, אלא במדרגת נישוק, הוא נישק את העפר של אר"י, ועומק מה שהוא נישק את העפר זה להתחבר במדרגה של הצד העליון של הא' המתגלה במקום הראש.

הגילוי העיקרי של החיסרון באמונה בבשורת אר"י התגלה במרגלים, המרגלים באו לבדוק את אר"י ומזה יצא הקלקול של "יען לא האמנתם להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ" (במדבר כ"ב), אמנם שם מדובר על מי מריבה, אבל מי מריבה והמרגלים שורשם אחד, בני ישראל לא נכנסים לאר"י מדין המרגלים, ומשה ואהרן לא נכנסים לאר"י מדין מי מריבה. במי מריבה נאמר להדיא לשון של העדר אמונה, "לא האמנתם להקדישני לעיני בני ישראל".

הקלקול של מדרגת החיבוק הוא כאשר לא זוכים להתחבר לפירות אר"י ומחבקים אותם, ושורש הקלקול הוא מחמת הפרי הראשון שאכלו ממנו בקלקול. זה בחינת "שלח לך לדעתך, אם אתה רוצה שלח ואם אתה רוצה אל תשלח" (רש"י,

ויוציאו דבת הארץ אשר תרו אתה אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה ארץ אכלת יושביה הוא וגו' (במדבר יג לב)

ע"ש. בחינת אמת מארץ תצמח, ארץ הינו ארץ ישראל.

עוד כתב (שם תורה קכט) וז"ל: "ארץ אוכלת יושביה- כי ארץ הוא בבחינת אמונה, כמ"ש (תהלים לז) שכן ארץ ורעה אמונה. וזהו אוכלת יושביה, כי כשנכנס לארץ, שהיא בחינת אמונה, נאכל אצלה, הינו שנהפך למהותה", עכ"ל ע"ש. ומעין כך כתב (שם תורה קלט) וז"ל: "ארץ אכלת יושביה, כי הקטנות בטל לגבי הגדלות, ונאכל ונתהפך למהות וכו', והינו לעליון", ודו"ק.

ובחינה נוספת כתב (שם, תורה קפז) וז"ל: "ארץ אכלת יושביה (אכלת) ר"ת אתה תשלם לאיש כמעשהו כנ"ל, וע"כ היושבים שם בארץ ישראל, יש להן על הרוב יסורין, מחמת שממהרין שם לשלם לאיש כמעשהו", עכ"ל.

ובמהות אכילה זו מצינו כמה ביאורים.

כתב השל"ה (שלח, אות יא) וז"ל: "ארץ אוכלת יושביה- ר"ל אינה קולטת הרעים, כי תקיאת הארץ, מאחר שהיא מושגחת", עכ"ל. ולפ"ז אוכלת ופולטת, מקיאה. אולם כתב עוד (לך לך אות יב) וז"ל: "היא 'מכלה' הרוצים לישב בה בשלוח ובתקף לאכל פירותיה ולהנות בה בלבד", עכ"ל.

וכתב בליקוטי מוהר"ן (תורה מז) וז"ל: "ארץ אוכלת יושביה- קשה, הן אמת שהמרגלים הוציאו שקר מפיהם, אך איך נכתב שקר שלהם בתורה שהיא אמת, ובהכרח שבדברים הללו נרמז בהם דבר אמת. ויש לרמז הנ"ל, ארץ אכלת, כלומר שאכילתה והשפעתה, הוא מבחינות יושביה, שהוא בחינות וישב יעקב, שהוא מדת אמת", עכ"ל

ופרש"י וז"ל: "בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים".

וביאר האבן עזרא על אתר וז"ל: "שהאור שלה רע", עכ"ל. עין גר"א, אדרת אליהו, דברים ח ו. וברמב"ן על אתר כתב וז"ל: "הארץ ההיא חזקת האור כבדת הטבע, ומימיה ופירותיה עבים וכבדים ויגדלו גדול רב מאד, ולא יסבלו אותם מזגי בני אדם הבינונים, זולתי הענקים ואנשי מדות שהם בעלי כח החזקים בטבעם אשר הם עצומים בגבהם וקומתם, ולכן תגדל אנשים גדולים מאד ותמית שאר בני אדם כולם, כמנהג במאכלים הגסים", עכ"ל. ובעומק, אמרו חז"ל (קה"ר א ד): "והארץ לעולם עומדת (קהלת א ב) אמר ר"ל, כל מה שברא הקב"ה באדם, ברא ארץ, וכו', אדם אוכל והארץ אוכלת, שנאמר ארץ אוכלת יושביה".

וידבר משה את הדברים האלה אל כל בני ישראל ויתאבלו העם מאוד (במדבר יד לב)

וכתיב (ישעיה ג כו) לארץ תשב - ופירש הרד"ק שם וז"ל: "שתהיה חרב, ויפלו חומותיה ובתיה ומגדליה לארץ. או פירוש לארץ תשב, על דרך משל דרך אבלות, כאלו תשב העיר לארץ על אנשיה שיצאו ממנה, כמו ישבו לארץ ידמו זקני בת ציון", עכ"ל. וכן כתיב באיוב (ב יג) וישבו אתו לארץ.

והגלות, הוא פיזור לארבע כנפות הארץ, ובגאולה כתיב (יחזקאל ז ב) בא הקץ על ארבע כנפות הארץ. וכמ"ש בתפלה, וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו. וכן בברכות ק"ש, מארבע כנפות הארץ. ועיין עטרת זקנים (אור"ח, סימן ס', אות א').

זהו אבלות גמורה, ולכך יש להתאבל מאוד.

ואבלות זו היא אבלות ראשונה של כלל ישראל, כי קודם לכן היה אבלות פרטית (כי בעגל רובם לא מתו), ולא אבלות כללית. ובפשוטו, כי בגזרת דור המדבר שימותו במדבר כולם היו אבלים, רוב ככולו. ובעומק יותר, כי זו אבילות על אי כניסה לארץ ישראל, ולא רק אבלות על מיתה במדבר. וארץ ישראל היא מדרגת אבלות של הכלל, וכמ"ש (איכה א ד) דרכי ציון אבלות. ועיקר האבלות שנחרב הבית וגלינו מארץ ישראל. וזהו ויתאבלו העם מאוד. כי אבלות פרטית הוא אינה 'מאוד', אולם כאשר זהו אבלות של הכלל, "העם", זהו אבלות מאוד. ולכך האבל יושב על הארץ, כי שורש האבלות הוא על הארץ, ארץ ישראל. וכתיב (ירמיה כג י) אבלה הארץ.

וכתב במשך חכמה על אתר וז"ל: "עוד מצאנו בפרשת תשא (שמות לג ד) גבי עגל, 'וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו', התם שחזר הקב"ה, לכן לא סיפר להם משה, רק שמעו, לכן כתיב 'הדבר הרע', דמשום דמרעה חוזר (ולכן כתיב ויתאבלו, ולא כתיב ויתאבלו העם מאוד). אבל הכא שלא חזר, שנשבע (פסוקים כא, כח, לה), וגזר דין שיש עמו שבועה אינו נקרע (ר"ה יח א), ולכך דבר להם משה, משום שכל מה שדבר משה להם בשם ה', היה מוכרח להתקיים, אף לרעה, שכיון שעל ידו ניתן התורה באזהרותיה ועונשיה, כל דבריו חיים וקיימים, ולכך 'התאבלו מאוד', עכ"ל. ובדבריו מבואר שכל אבלות אין בה אבלות גמורה, כי שמא יזכה לקום בתחיית המתים מיד עתה. אולם כאשר אין חזרה מהקלקול, כגון אלו שלא יזכו ח"ו לקום בתחיית המתים,

והיה באכלם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' (במדבר טו יט)

ויתר על כן, כאשר נקבר אדם עושים חלל באדמה לקברו. ומצות חלה באה לתקן חלל זה, ומצות חלה שמגלגלים העיסה, מתקנת גלגול מחילות בארץ ישראל, שרק מתי חוץ לארץ נצרכים לגלגול מחילות. כי אין רצונם לצאת באויר חו"ל, מפני שהוא טמא. ועין כתובות קיא א, ועין פרדס יוסף, בראשית מז ל? שהקשה על מה שביקש יעקב להקבר בא"י, בחברון, משום צער גלגול מחילות, וז"ל: "הא איתא בכתובות שעתידים כל מתים שיבצצו ועולים מירושלים א"כ למה צוה יעקב שיקברוהו בחברון, היה לו לצוות שיקברוהו בירושלים, כי מתי חברון יהיה להם צער גלגול מחילות עד ירושלים", עכ"ל עי"ש מה שתירץ. ולהג"ל נחא, שמצות חלה מתקנת צער זה.

ממדרגת לחם לשון מלחמה, שזהו השורש לכניסה לא"י ע"י מלחמה, ללחם בחינת החלמה, ומיתוק הלחם, כנודע, לחם גימט' ג' הויות (שער הכוונות דרושי שבת דרוש יד). וזהו מצוה "חלה", מלשון החלמה, ודו"ק. ועי"ז הארץ, שהיא שורש כל חולי, בחינת עפר, עפר אתה ואל עפר תשוב, מתרוממת. ואמרו (כתובות כה א) שחובת חלה אינה אחר י"ד שנה שכיבשו וחלקו ולא בכניסתם מיד לארץ, והינו שגדר חלה מתקן את כח המלחמה שעתידים להלחם ז' שנים. ועין פמ"ג (או"ח קס"ח, משב"ז ס"ק ט"ז) שכתב שיש שני דינים בגדרי חיוב חלה, א' עריסותיכם, ב' לחם הארץ, עי"ש נפק"מ לדינא. והינו שבחלה יש ב' תיקונים, תיקון העריסותיכם, ותיקון הארץ, והינו תיקון המלחמה בארץ.

וכתב בחת"ס (פסוק יח) וז"ל: "שלא יאמר האדם בצדקתי וביושר לבבי, כי אם בחסדי הבורא ית"ש ויודה לו על כל הטוב, ואז יחשוב לו אכילתו כאילו מקריב ע"ג המזבח או נותן מתנות כהונה. וכו'. אזי והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' והיה אכילתכם נחשב לתרומה", עכ"ל. וזש"כ תרימו, לשון התרוממות וכמ"ש עוד (שם פסוק כ) וז"ל: "עיקר השכחה הוא מהגשמות המאכלים, אמנם ע"י הפרשת תרומה ומעשרות, גורמים תוספת קדושה וזכרון טוב", עכ"ל. והינו כי ארץ א"י גבוה מכל הארצות כולם, וכן אכילה מפירות א"י גבוה מאכילת מאכלות מכל הארצות, וזש"כ מלחם הארץ תרימו, והינו מכח א"י עצמה שהיא גבוהה ומרוממת מכל. ובעומק, באכלכם מלחם הארץ תרימו, הינו לרומם את מדרגת הלחם,

צורת אדם

שיעור הבא טו' תמוז

נושא: נקב האוזן

הלכות תפילין

סימן כ"ה - סעיף ה': יכוין בהנחתם שצונו הקדוש ברוך הוא להניח ארבע פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים על הזרוע כנגד הלב, ועל הראש כנגד המוח, כדי שנזכור נסים ונפלאות שעשה עמנו, שהם מורים על יחודו, ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו. וישתעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח, וגם הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות, ובזה יזכור הבורא וימעיט הנאותיו. ויניח של יד תחלה, ויברך להניח תפילין, ואח"כ יניח של ראש ולא יברך כ"א ברכה אחת לשתייהם. הגה: וי"א לברך על של ראש על מצות תפילין, אפילו לא הפסיק בינתיים. (וכן פשט המנהג בבני אשכנז שמברכין שתי ברכות. וטוב לומר תמיד אחר הברכה השניה, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד).

בירור הלכה - סעיף ה'

והנה בשיטת הרמ"א לברך על תפילין של ראש ברכת על מצות תפילין, בשורש דין ברכה זה ישנם כמה ביאורים.
א. כתב הרא"ש (פ"ק דפסחים, סימן י', והובא בב"ח אות ה') וז"ל, ומה שמברכים בשל יד להניח ובשל ראש על מצות, משום דלא רצו חכמים לתקן שתי ברכות זו אחר זו במצוה אחת (אף שהם ב' מצות, עין ריש סימן כו, אולם נראה כמצוה אחת) שוות, ותקנו בשל ראש על מצות, שהיא גמר המצוה, עכ"ל.

ב. כתבו בתוס' ברכות (ס' ע"ב, ד"ה אשר קדשנו) וז"ל, פר"ת, דעל שם ראש שהיא גמר מצוה "ועיקרה", דיש בה ד' בתים ושי"ן, מברך על מצות, עכ"ל. וביאר בשו"ע הרב (סעיף יד) וז"ל, ותקנו חכמים לברך עוד ברכה אחרת על תפילין של ראש, לפי שהיא חשובה, והיא עיקר המצוה, "ויש בה יותר קדושה", שיש בה ד' בתים והשי"ן, לכן מפני חשיבותה קבעה ברכה לעצמה, עכ"ל.

ג. כתב בערוך השולחן (אות י"ט) וז"ל, ולכן נ"ל דברכת על מצות תפילין, היא ברכת "הודאה" (כמו שכתבו קודם ס"ו) בהיות מצוה זו הקשר הגדול שמקשר את ישראל לאביהם שבשמים, לזה אנו מברכים ברכת "הודאה" להודות להשי"ת על הטוב הזה, עכ"ל עי"ש.

ד. כתב הב"ח (אות ה') וז"ל, וא"ת, מפני מה תקנו ברכת להניח ולא לקשור תפילין, כדכתיב "וקשרתם" וכו', וי"ל דעיקר מצות תפילין הוא, שיהיו מונחים עליו כל היום, ואם היה מברך לקשור הוה משמע דסגי שקושר תפילין על ידו ועל ראשו רגע אחת ואח"כ מסירן יוצא ידי חובתו, לכן תקנו "להניח", דמשמע שיהיו מונחים עליו שעה אחת על כל פנים, עכ"ל.

ובאמת במצות התפילין יש ג' חלקים, א', קשירתם, "וקשרתם", ב', הנחתם לאורך זמן, "להניח", ג' דין לא להסיח דעתו מן התפילין כל שעה, כדן של ציץ.

ולפ"ז י"ל, שברכת להניח בתפילין של יד, קאי על מצות הנחתם לאורך זמן, כמ"ש הב"ח. אולם ברכת על מצות תפילין, ענינה ברכה על המצוה לא להסיח דעתו מן התפילין, וזה "על מצות" שבכל שעה יש מצוה לא להסיח דעת. ודו"ק שעיקר הדין לא להסיח דעת מתפילין כציץ, קאי בעיקר על תפילין שבראש שמקומו סמוך לציץ, ודינם כציץ, ודו"ק היטב. ולכך דייקא על תפילין של ראש מברכים על מצות תפילין, שבהם יש תוספת דין שלא להסיח דעת מהם, ודו"ק

הלכה פסוקה - סעיף ה'

כשמברך על מצות תפילין, יכוון שמברך על המצוה, לא להסיח דעת מתפילין של ראש בפרט.

פירוש על דרך הסוד - סעיף ה'

כתב זשער הכוונות (דרושי התפילין, דרוש ה') וז"ל, דע לך,

כי שאין נעשין התפילין אלא מאותו הרשימו הנשאר מן המוחין הראשונים שנסתלקו אחר התפלה שקדמה, וכאשר אנו חוזרים ומתפללים תפלה אחרת נשמרית, חוזרין וצאין מוחין אחרים חדשים, והם צחינת מוחין ממש של רישא דזו"ן, ואז הרשימו שעבר יולא ונעשה צחינת התפילין (ודו"ק היטב, שכל הארת תפילין מרשימו של אהמול) ולעולם אין התפילין אלא מצחינת רשימו שהיה מן המוחין של אהמול (סוד אור חזר), ואותם החדשים הצאים עמה נסתלקת שחרית, הם מוחין פנימיים ממש גם רישא דילהון, ולכן אנו מקדימין להניח תפילין קודם התפלה, כי התפילין הם מן רשימו דאהמול שנעשה צחינת תפילין, ובתפלה צאים אחר"כ מוחין חדשים פנימיים. גם לטעם זה עיקר מלות התפילין הוא צבקר צעת התפלה (סעיף ד'), לפי שאז יש מוחין גמורין, אצל צשאר היום שאינם אלא מכה רשימו צלצד, לכן אינם כ"כ מלוא וחובה כמו צעת התפלה.

וקוד תפילין של יד, כתב שם וז"ל, פסוק שמיני כחותם על לצך וגו', אשר צספר הזוהר והתיקונים ציארורו על תפילין של יד. והוא דע, כי יש חילוק צין ו"א לנוק', כי הרשימו דז"א מסתלק ועולה על ראשו, אצל רשימו דמוחין דנוק' נשאר תוך ו"א ממש תוך החזה שלו אשר שם נחון לצ ו"א ומשם יולא הארה אל הנוק' וכו', והוה ענין הפסוק שמיני כחותם וגו', והוא לשון שאלת הנוק' אליו שישימנה כחותם וכו', אע"פ שעמה (צלילה) הארתן מסתלקת ממנו עשה צאופן שאותו החותם שלו שהוא הרשימו של המוחין שלו הנשאר צו ציוס ועמה גם הוא מסתלק ממנו עשה צאופן שמשם זה החותם והרשימו שלו על לצך וכו'. וכאור הצקר היא אל כחותם על זרועך, וכו', אז נקראת אותה הנקודה תפילין של יד, פירוש אותה הנקודה נקשרת צזרוע השמאלית דז"א צמקום הקיצורת שהוא מכוון כנגד הלצ ממש וכו', נמצא צצערך ו"א נקרא תפילין של יד, וצערך נוק' נקרא תפילין של ראש, עכ"ל.

וקוד תפילין של ראש, כתב שם וז"ל, שואב את הרשימו שלו שנסתלק ממנו צלילה ונכנסו צו ונעשים תפילין של ראש, וכתב צנהר שלום (יו, ע"א) וז"ל, וכוונת תפילין של ראש, יכוין להחזיר רשימו של המוחין דז"א שעלו צלילה למעלה מרישא דז"א, עמה יכוין להחזירם צתוך רישא דז"א וע"י הכאת הקולא דשערי דאריך המכה צאחורי העורף דז"א ונכנס צפנימיות דמוחין וצקע היסוד דאמא לצ' ומתגלים ארבע מוחין, יוצאין הארת הד' מוחין שהם הד' לצושים וצוקעים מצא דז"א ויוצאים לחוץ צסוד תפילין מחוץ למצא דז"א, עכ"ל. ועין שער הפסוקים, שמות.

ותפילין של יד צצריאה, ושל ראש צצאילות, עין ספר הליקוטים, צראשית א'. ועין תורת חכם, ח ע"ב, ט ע"ב, קנו ע"א. וצדק ושלום, שאלה כצ. ומעיל אליהו, על שער הכוונות, י ע"ב, דרוש ו', ועין פע"ת, שער התפילין, פ"ח ששניהם צאצילות.

שער תיקון נוקבא פרק ב'

הוא פלוג' האם חזקה הוא בב' פעמים או בג' אך לכ"ע בג' הוי חזקה גמורה והיינו כי שנים אין בהם חיבור אלא בא מצעות קו שלישי המחברם לצורת משולש, וכן ע"ז הדרך יש משמעות לכל מספר ומספר.

והוא ענין חכמת הכוונות שמורכבת מאותיות וצירופיהן, ובחלק גדול מהגימט'. ועצם הצירופים של האותיות עצמם הם בחינת הפנים שבפנים, והגימט' הם המספר שהוא בחינת האחור, והיינו האחור שבאחור. ואם האדם מכוון רק בבחינת הגימט' אזי כוונותיו הם בבחינת אחור, ואם הוא מחשבן את המספר ולא סומך על המספר הכתוב לבד אזי כוונותיו בבחינת פנים שבאחור, ואם מכוון רק בידיעה בעלמא שזו הגימט' אזי כוונותיו בבחינת אחור דאחור, ואם הוא מחשב את המשמעות של המספר אזי הוא בבחינת אחור דפנים.

ודע כי כל זה הוא מבחי' שלהם עצמם אך אפשר שגם האחוריים של מלכות דאו"א בבחי' מספרם יהיו בחי' פנים אל ז"א עצמו וזה מובן: כלומר מלכות דאו"א שהיא בבחינת מספר יהיו בבחינת פנים אל הז"א, והיינו כי כל בחינת אחוריים שהוא מספר כאשר נעשה בו השכלה של המספר באופן של סברא, הוא מגלה את הפנים של הדבר שהוא בחינת האותיות, והיינו דכפי שהתבאר דכאשר יש לו את ההשכלה את החשבון יש בו בחינת פנים דאחור וכאשר יש בו השכלה של המהות והמשמעות של המספר הוא בחינת אחור דפנים, ואזי הוא יכול לחזור פנים בפנים עם מציאות הזכר, דהיינו שהוא מגלה את בחינת הפנים של הדבר שהוא אותיות בסוד אותיות מחכימות, אותיות מאירות.

והיינו דאז מתגלה שהמספר אינו מספר בעלמא אלא הוא מספר מלשון 'ספיר', שהוא בחינת הארה, והיינו דכאשר מתגלה ההשכלה של ההגיון של המספר אזי המספר נעשה בחינת ספיר. והדוגמה לזה הוא מה שהיו מספרים כל אותו הלילה בסיפור יציאת מצרים, והיינו מלשון ספיר והארה, ובחינת המספר הוא החשבון שהיו ראויים להיות במצרים ארבע מאות שנה ובפועל החשבון היה שהיו רק רד"ו שנה, וחשבון זה יש בו השכלה והגיון והוא בחינת ספיר שבמספר, והוא נעשה דייקא בליל פסח שעליו נאמר 'לילה כיום יאיר', והיינו דאע"פ שלילה הוא בחינת חושך מ"מ ע"י סיפור יציאת מצרים נעשה הלילה הארה, מבחינת מספר לבחינת ספיר, והוא בחינת 'לילה כיום יאיר'

והנה ידעת כי בכל ספירה וספירה יש בה פנים ואחור בסוד אותיות ולא בסוד מספר, וכנגדה אחור ופנים בבחי' מספר: כמבואר לעיל" האותיות הם בחינת הפנים והמספר הם בחינת אחוריים, אולם הרב מחדד שגם בבחינת הפנים יש פנים ואחור שהפנים הם האותיות עצמם שהם אותיות דאותיות ואחוריים הם מספר דאותיות, וכן בבחינת המספר יש בו פנים ואחור, הפנים הם בחינת אותיות שבמספר ואחוריים הם מספר שבמספר.

ונמצא א"כ כי כל בחי' אחוריים של המספר הם של הנקבה הדבוקה בזכר שהם אחוריים של אותיות: כלומר כיון שהפנים הם מדרגת האותיות הוא בחינת זכר מדרגת הנקבה היא בחינת המספר שהיא בחינת אחור, וזה העומק שנושם פטורות ממצות תלמוד תורה כי הוא כולו בחינת אותיות כי הן שייכות לבחינת מספר ולא לאותיות. ובדקות החלק של התורה השייך לנשים הוא חלק הגימט' שהוא בחינת המספר שבאותיות.

והם אב"א והפנים של מספר שמצד א', ופנים של אותיות שמצד אחר, עדיין אין להם כלל רק שני האחוריים לבד, ובעת הנסירה ננסרין האחוריים של המספר מהאחוריים של בחי' אותיות (שלו): כפי שהתבאר שיש ב' בחינות שהם פנים ואחור, ולכל אחד יש בחינת פנים ואחור, וכמו שיש זכר ונקבה ובזכר יש בו זכר ונקבה, כך בנקבה יש בה זכר ונקבה, כי כל מדרגה היא שנים שהם ארבע, וכענין שתיים שהם ארבע דמס' שבת ודמס' דשבועות.

ואח"כ באים המוחין דבחי' פנים שלו ושלח ואז הפנים שלה ניתנין לה ע"י, ופנים שלו נשארין בו, וכמו שהאחוריים לוי קחת תחלה על ידו ואח"כ ע"י אמה, כן בבחי' הפנים תחלה ע"י ואח"כ ע"י אמה כנודע: נבאר יותר את מהות הענין של האותיות והמספר בפנים ובאחור שבכל אחד, הנה המספר פר שהוא האחור דאחור שניתן לנוק', הוא המספר כפשוטו, לעומת כך חכמת החשבון עצמו הוא ענין פנים דאחור, כלומר הוא חכמה מה ההגיון הפשוט של המספר כלומר כאשר האדם מחשבן את החשבון במוחו ולא ע"י מחשבון, הוא בחינת הפנים של האחור שהוא חכמה החשבון. לעור מת כך האחור דפנים שהם מספר של האותיות עצמן, הם בחינת המשמעות והמהות של המספר, למשל מספ' 'אחד' הוא משמעות של אחד בעצם, מספ' 'שתיים' הוא משמעות של שינוי, מספ' 'שלוש' משמעותו כח של חזקה, ואמנם

^x שער רפ"ח פ"א ופ"ב ועוד.

לחזור פנים בפנים ביום מתן תורה בסוד אור ישר ואור חוזר, ואלו ואלו דברי אלה"ים חיים והא אתניהו ביה, והבן.

ואח"כ בעת הנסירה נשאר י' י"ה יה"ו יהו"ה בבחי' אותיות לבד אל הכתר דז"א וי' י"ה יה"ו יהו"ה בבחי' המספר שהם ע"ב בכתר נוקבא: כלומר דבחינת האותיות שהם בחינת הפנים נשאר אצל הזכר, והמספר שהם ע"ב הוא בכתר דנוק'.

אח"כ באו המוחין דפנים אל ז"ן ואז באה שם הוי"ה בכתר ז"א דפנים בבחינת ארבע אותיות לבד, ובאה הוי"ה זו עצמה בפנים דכתר נוקבא אלא שהוא בסוד מספר שהוא גימטריא כ"ו, ועד"ז בכל הט"ס אחרות כפי הנראה ממ"א כי אחר שהם אב"א ונתן לה בחי' הגבורות: והיינו דכאשר מתגלה המוחין דפנים אזי מתגלה אותיות הוי"ה פשוטה בפנים דז"א, ומספר של הגמט' של הוי"ה פשוטה שהוא כ"ו בפנים דנוק'.

אח"כ נסתלקו ממנו המוחין וניתנו בינה וגבורה לבדם אל הנוקבא ע"י אמא והם דינין קשין ואז המוחין שנסתלקו שהם חכמה וחסד שנשארו מקיפים כנודע נעשו מ"ן ונזד" ווגו או"א והוציאו מנצפ"ך אחרים ונתחדשו ונמתקו עתה הגבורות כי הרי הם דינין יותר ממותקין וחוזרין לכנס כל המוחין עם המנצפ"ך החדש תוך ז"א ונמשכין לנוקבא ע"י בכל ט' ימי תשובה: כמבואר שבזמן הנסירה נסתלקו המוחין דז"א והנוק' מקבלת את השפע שלה מאמא, והוא קו שמאל שהם בינה וגבורה שהם דינים קשים, והוא סוד הנסירה שעד השתא היא קיבלה דרך ז"א שקיבל מאמא והשתא היא מקבלת מאמא שלא בדרך ז"א, ולכן הם דינים קשים כי לא עברו דרך ז"א ולא נתמקו, ומאידך המוחין שנסתלקו מז"א נעשים מקיפים, כלומר המוחין שלו נסתלקו אלא שקו שמאל שלו נסתלקו ממנו וניתנים לנוק' דרך אמא, והמוחין דקו ימין שלו שהם חכמה וחסד נסתלקו ונעשו מקיפים על ראשו.

וע"י הנסירה שנסתלקו המוחין דקו ימין נעשו מ"ן וגו' רמים לזיווג דאו"א, וע"י כך נתחדשו ונמתקו הגבורות, והיינו שע"י המ"ן שעולים נעשה זיווג ויורדים מנצפ"ך בסוד מ"ן-צפ-ך שזהו סוד התשובה, שמנצפ"ך גימט' פ"ר כנודע, וכך נעשה מיתוק ע"י המוחין הללו, וכל ענין זה מבואר בסדר הכוונות של סוד עשרת ימי תשובה.

ועומק ענין הנסירה, אע"פ שבפשטות הוא מידת הדין שהוא בחינת עלמא דפירודא, אך מאידך כפי שהתבאר לעיל בדברינו שהנסירה עצמה היא בחינת של חיבור, וכ-

שהאחור מאיר במדרגת פנים, החושך נעשה בחינת יום, והוא להשכיל מהות המספר ביסודו².

והמשל לכל זה הנה המוחין של ז"א דבחינת אחוריים היה בכתר שלו שהם י' י"ה יה"ו יהו"ה ומחובר עמו מספר האחוריים אלו שהם י' אותיות ממש כיוצא בהם אלא שהם בבחי' מספר ע"ב: בחינת מספר האותיות עצמם הוא גי' לוי נוסף של מספר, והיינו דהוזכר ענין החשבון כפשוטו שהוא אחור דאחור, וההשכלה של החשבון עצמו הוא פנים דאחור, וההגיון והמהות של המספר הוא אחור דפנים, מעתה עצם מנין האותיות הוא לכאורה בחינת פנים שבאחור, אך בעומק יותר מנין האותיות הוא משור רש האותיות עצמן שמשמעות הדבר הוא כלשון אותיות שהוא מלשון 'אתי' כלומר הדבר בא, כלומר כשופרים את האותיות לא סופרים את האותיות במובן הפשוט בלבד כמה אותיות יש, אלא מה האותיות מספרות, מה הי' אותיות מספרות, דהיינו מלשון 'אתי'.

והיינו דכאשר מספרים סיפור יציאת מצרים דהיינו 'התהליך' של כל שלב שהיה, הוא סיפור של מה 'דאתי ובא', אולם אינו בסוד אור ישר אלא כאשר מספרים את מה שבא באור ישר, מאיר הדבר וחוזר לשורשו, בבחינת אור חוזר, בחינת 'בא' מבי"ת לאל"ף, הבי"ת חוזר לאל"ף, בסוד אור חוזר, ובעומק 'אתי' הוא אור ישר מאל"ף לתי"ו, ובא הוא אור חוזר מבי"ת לאל"ף.

והיינו שזה בחינת אחור דפנים, ואמנם התבאר שהוא השכלת המהות של המספר, אולם השתא מתבאר שהוא השכלת המהות של התהליך ע"פ הסיפור, בבחינת אור חוזר, והוא השכלה שבמספר כלומר לא רק השכלה במהות של המספר אלא השכלה בתהליך של המספר, וזו השלכה בבחינת אחור שבפנים.

וכן הוא בספירת העומר שכל עניינה של הספירה הוא לספור את 'התהליך', כלומר את כל השלבים, את עליית המדרגות עד שנעשים ראויים לקבל את התורה ביום מתן תורה, והיינו שהוא תופס את המספר כתהליך של מעבר מה יהיה כאדם המצפה ומייחל³, ואינו תופס את המספר כמספר גרידא. ובעומק הוא ענין הפלוג' האם היא מצוה אחת שלימה של ספירת מ"ט יום או שכל יום הוא ספירה שהוא מצוה בפני עצמה, לפי מ"ד שהוא כל יום מצוה בפנ"ע הוא בחינת ספירה בבחינת אחור דא-חור או פנים דאחור, דהיינו שהוא סופר ספירה גרידא או שהוא מחשבן בהגיון את חשבון הספירה, ולפי מ"ד שהוא מצוה אחת היינו שהוא בתהליך של המספר שהוא בחינת המשמעות ואזי הוא בבחינת אחור דפנים ואזי הוא יכול

² מיד מבואר שהוא הבחנה נוספת.

³ כדברי החינוך.

שהי"ס הכמוסים במאצילן הם שורש הרשימו, שהוא מה שנשאר בחלל והאור א"ס נסתלק לחוץ לחלל, נמצא כי אור א"ס הוא בחינת הפנים והרשימו הוא בחינת האחור.

וביחס הזה אור א"ס הוא שורש האותיות, ובפרט בתורת המלבוש⁷ שנעשה קיפול המלבוש ונשאר בחינת המספר במקום החלל, נמצא כי כל תפיסת העשר ספירות שאנחנו עוסקים בו הוא בחינת מספר, והם עשר ספירות, 'עשר' שהוא מספר, ואמנם בתורת הגר"א מבואר שהם עשר במחשבה בלבד אולם מ"מ יש בהם הבחנה של מספר.

נמצא כי ענין הנסירה הוא כל צורת הבריאה, ולכן תחיה לה יש לדעת את המספר בבחינת אחור דאחור ואח"כ להשכיל בהגיון את חשבון המספר בחינת פנים דאחור, ואח"כ להשכיל את מהות ההשכלה של המספר בחינת אחור דפנים, ולהשכיל בסוד אור ישר ובסוד אור חוזר בבחינת פנים כנ"ל.

אולם למעלה מכך בעומק הנפש האדם, צריך להיות מחובר למעלה מן המספר ולמעלה מן האותיות, שהוא חיבור לאור הפשוט, אור א"ס פשוט, ולמטה מכך הוא להיות עסוק בבחינת האותיות שהוא עסק התורה שהוא התלבשות אור הא"ס באותיות בבחינת הפנים, ולמטה מכך הוא חיבור לבחינת המספר שהם גימט' ופרפראות לחכמה וכעזה"ד בכל המדרגות כפי שהוזכר.

והוא 'קוב"ה אורייתא וישראל חד הם', קוב"ה הוא אור פשוט, אותיות הם אורייתא, ומספר הם ישראל בחינת ס' ריבוא ישראל, ס' ריבוא אותיות התורה, שורש נשמות ישראל.

עץ חיים בעיון 607 שער תיקון נוקבא פרק ב'
מספר שיעור בקול הלשון 42445429

פשוטו הוא כדי להחזיר אותם פנים בפנים, בחינת ירידה לצורך עליה (כדוגמא בעלמא).

והוא רמוז בלשון 'נסירה' שהוא מלשון 'נס', שהוא מדרגת אמא כנודע. והיינו כי יש כמה הבחנות בנסירה, שאמנם כפשוטו הנסירה הוא מה שהנוק' ננסרת מן הז"א, אולם יש ב' הבחנות נוספות בעומק מהות הנסירה, והם מה שז"א כביכול ננסר מאמא, כי מקודם המוחין של הנוק' נתנו לז"א להינתן לנוק' והשתא ננסרים מן הז"א ואמא נותנת לנוק' שלא באמצעות הז"א, ועוד הבחנה נוספת היא הנסירה שז"א ננסר מהמוחין שלו שהיו בתוכו ונע"שו השתא מקיפים. ונמצא גם כי מחמת הנסירה נעשה חיבור בין אמא לנוק', בבחינת פנים בפנים.

בשורש מה שנסתלקו המוחין ונעשו מקיפים הוא שורש הנסירה, כי יסוד הנסירה בשורש הדק הוא הבדלה בין המקיף לפנימי. ובשורש השורשים הוא סוד הצמצום הראשון שנסתלק האור לצדדים ונעשה אור הסובב, ונשאר רשימו בתוך החלל, כלומר הרשימו הוא נשאר להיות אור פנימי, והאור שנסתלק הוא אור המקיף שהוא אור הסובב.

וידועים דברי הלשם שהוזכרו בתחילת השיעורים על הע"ח בענין ההנהגה הנסית לעומת ההנהגה הטבעית, והוא כי אור הסובב שנכנס לתוך החלל שלא בדרך הקו הוא ההנהגה הנסית, ואור הקו הנכנס לתוך החלל שהוא ההנהגה הטבעית. והיינו שכל נס גלוי הוא אור הסובב שגבר על אור הקו, לעומת כך כאשר אור הקו גובר על אור הסובב נעשים נסים נסתרים, כדוגמת מגילת אסתר, והיינו אור הסובב שעובר דרך הקו.

נמצא לפי מה שהגדרנו ששורש הנסירה הוא שנעשה הבדלה בין אור מקיף לאור פנימי, נמצא כי הנסירה היא שורש הנסים. וביחס למוחין של הז"א 'שנסרו' ונסתלקו ממנו ונעשו מקיפים, והיינו שהם מעין סובב, מעין אור העיגולים, והיינו שהארה בסוד מקיפים שמאירה בפנים היא הארה של נס בתוך טבע, וע"ד כלל זה מתלבש בתוך טבע ולכן זה נעשה טבע ולא מדרגת נס גמורה, אולם כשהיא נשארת במדרגת המקיף הם נסים גלויים.

ולכן כל נסירה היא הארה של נסים שמאירה ולכן נסירה היא מלשון 'נס'. והוא מה שהוזכר שיש פנים ואחור, מדרגת הפנים הם מדרגת האותיות, והאחור הוא מדרגת מספר, ומה שננסר הוא מדרגת המספר, שהוא מדרגת האחור. ושורש השורשים הם י"ס הכמוסים במאצילן שהם שורש הצמצום, והוא עניינם שהם י', שהם בחינת מספר, והוא לעומת מדרגת אין סוף שאין בו מספר, נמצא

⁷ דמהר"י סרוג.

עץ חיים שער עיגולים ויושר ענף ב'

עיקר הגילוי בבריאה היא בדרך של הדרגה

על התורה

על העבודה

מזואר צדצרי הרב שהעיגולים שצמוך החלל מקצלים שתי הארות, הן הארה מהקו והן הארה מהקוצב, אלא שעיקר הארתם מגיעה מהקו.

נודע הדבר שהקו הוא הנהגת ההדרגה והעיגולים הם הנהגת השתוות. והנה מבואר כאן שגם הנהגת השתוות המתגלה בתוך הנבראים מקבלת בעיקר מהקו ולא מהעיגול הסובב, ועל אף שלכאורה היה ראוי שהעיגולים יקבלו אור מהעיגול הסובב מכל מקום עיקר הארתם מן הקו.

וביאור הדבר, דעיקר הגילוי של הבורא בבריאה הוא באופן של הדרגה.

ועל כן עיקר מהלך העבודה היא בדרך של הדרגה ואילו מהלכי השתוות כמעט ולא ניכרים.

וגם כאשר כן עוסקים הנבראים בהשתוות, בעומק אין זו השתוות גמורה ביחס לבורא וביחס אליו זה הדרגה. ועל כן גם עיגול הנבראים אינו מקבל את עיקר הארתו מהשתוות הבורא, כי בעומק השגת השתוות תוך החלל איננה השתוות גמורה אלא היא השתוות בדרך של הדרגה.

ושורש הדבר, כי השתוות גמורה הוא שווה לגמרי וזה שייך רק מצד הבורא שהוא לבדו קיים והוא שווה, אולם בתוך מערכת הנבראים לעולם יש בורא ונברא וזה גופא יוצר את תפיסת ההדרגה.

**וכל עיקר התקשרות ודביקות
העגול הנאצל הוא עם א"ס
המאציל הוא ע"י הקו ההוא
הנ"ל אשר דרך בו יורד ונמשך
אור מן א"ס ומשפיע בעיגול
ההוא והא"ס סובב ומקיף עליו
מכל צדדיו כי גם הוא בבחי'
עגול סביב עליו ורחוק ממנו
כנ"ל כי הוא מוכרח שהארה
א"ס בנאצלים תהיה דרך קו
ההוא לבד.**